

LUBLIN?
12 x TAK!

Lublin

MIASTO INSPIRACJI

LUBLIN jest stolicą województwa, 350-tysięcznym miastem oraz najważniejszym ośrodkiem akademickim na wschodzie Polski.

Miasto szczyci się blisko 700-letnią historią i unikalnymi w skali Polski i Europy zabytkami architektonicznymi. Lublin leży na granicy Unii Europejskiej i wschodniej Europy, mając silne kontakty zarówno z Ukrainą i Białorusią, jak też z wieloma krajami Europy zachodniej. Od lat jest organizatorem cieszących się renomą międzynarodowych festiwali filmowych, teatralnych i muzycznych; a obecnie jest kandydatem do tytułu Europejskiej Stolicy Kultury w 2016 r.

Zalew Zemborzycki

MALOWNICZE POŁOŻENIE TOPOGRAFICZNE

Archikatedra Lubelska

Lokalizacja Lublina na obszarze Wyżyny Lubelskiej sprawia, że wędrowka po mieście i jego okolicy jest bardzo atrakcyjna dla miłośników ładnych krajobrazów.

Zachodnia część miasta położona jest na lewym brzegu Bystrzycy na obszarze Płaskowyżu Nałęczowskiego, na którym

rzeźbę tworzą doliny, wąwozy i wysokie wzgórza – Staromiejskie, Zamkowe, Czwartek i inne.

Wschodnia część miasta to przede wszystkim tereny wyżynnego Płaskowyżu Świdnickiego.

W wielu miejscach Lublina odsłaniają się szerokie i dalekie panoramy, dzięki którym możemy podziwiać harmonię krajobrazu i architektury. Stare Miasto oglądane z oddali – to niezapomniane przeżycie krajoznawcze, a także doskonałe miejsce na plan filmowy czy plener artystyczny. ■

2 MIASTO W ZIELONEJ OPRAWIE

Muzeum Wsi Lubelskiej

Turyści spragnieni chwili odpoczynku z dala od wielkomiejskiego gwaru, znajdą w Lublinie liczne miejsca, gdzie można wypocząć pośród zielonych krajobrazów i pooddychać świeżym powietrzem. Zielona oaza czyli Ogród Botaniczny UMCS, położony w dolinie i na zboczach rzeki Czechówki, rozciąga się na powierzchni 25 hektarów i zawiera około 6,5 tys. gatunków i odmian roślin pochodzących ze wszystkich stron świata. W ogrodzie urzekają nie tylko wyjątkowe kompozycje roślinne, tajemnicze ścieżki ginące w gąszczu roślin, głębokie wąwozy, śpiew ptaków i szum strumyka, ale też uroczy,

W Ogrodzie Botanicznym

zabytkowy Dworek Kościuszków, w którym organizować można imprezy plenerowe.

Na terenie miasta i sąsiednich gmin znajduje się Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Ciemięgi” obejmujący głęboką dolinę, której strome brzegi rozcięte są wąwozami i parowami. Występują tu interesujące zbiorowiska roślinne: leśne, łąkowe, torfowiskowe i stepowe. Atrakcyjnymi terenami zielonymi w Lublinie są ponadto: Zalew Zemborzycy z Lasem Dąbrowa, Muzeum Wsi Lubelskiej, Ogród Saski, Park Ludowy, ogrody działkowe oraz błonia w dolinie Bystrzycy. ■

Fragment kamienicy Chociszewskich

AUTENTYCZNE STARE MIASTO

Ulica Złota i Bazylika O.O. Dominikanów

Tak ładnie położonym Starym Miastem może poszczycić się niewiele miast w Polsce. Jednak to w Lublinie średniowieczny układ urbanistyczny oraz bogactwo zdobień wiekowych kamienic zachwycają turystów swoją autentycznością. W obrębie emanujących historią murów Starego Miasta mieści się wiele zabytków architektury z różnych epok. Do najcenniejszych należą: Rynek z kamieniczkami, XIV-wieczne Bramy – Krakowska i Grodzka, bazylika i klasztor Dominikanów, okazały gmach Trybunału Koronnego – w którego piwnicy znajduje się wejście do Turystycznej Trasy Podziemnej.

Szczególną uwagę zwracają bogato zdobione, renesansowe kamienice: np. Konopniców przy Rynku 12, a także Klonowica przy Rynku 2 czy Lubomelskich przy Rynku 8.

Stare Miasto rozbrzmiewa gwarem turystów i mieszkańców, a kto ma wyobraźnię może usłyszeć też głosy dawnych kupców i artystów. Pojawiają się oni znowu podczas różnych imprez. Szczególny ruch panuje tu w czasie dorocznych Jarmarków Jagiellońskich, które odbywają się w sierpniowe dni. ■

4

KAPLICA TRÓJCY ŚWIĘTEJ I ZAMEK LUBELSKI

Kaplica Trójcy Świętej

Zamek Lubelski

Najcenniejszym lubelskim zabytkiem, którego sława przekroczyła granice Polski, jest rzymskokatolicka Kaplica na Zamku pw. Świętej Trójcy, pochodząca z XIV w. Nadano jej Znak Dziedzictwa Europejskiego. Została wzniesiona przez króla Kazimierza Wielkiego, a jej wnętrza zdobią wspaniałe freski rusko-bizantyńskie, ufundowane przez króla Władysława Jagiełłę. Kaplica uchodzi za jedno z najbardziej zdumiewających miejsc Europy. Jest świadectwem przenikania się kultur Wschodu i Zachodu w Lublinie, ponieważ gotycką, rzymskokatolicką świątynię przyozdabiają wizerunki ojców

Kościółu Wschodu. Kaplica stoi obok XIII-wiecznej wieży obronnej, będącej najstarszym zabytkiem architektury Lublina. Obecny gmach zamku, powstały w I poł. XIX w., jako carskie więzienie, jest siedzibą Muzeum Lubelskiego, największego na Lubelszczyźnie. Jego bogate, wielotematyczne zbiory, prezentowane są na wystawach z dziedziny archeologii, numizmatyki, militariów, etnografii, sztuki zdobniczej i malarstwa. W galerii malarstwa można zobaczyć słynny obraz Jana Matejki „Unia Lubelska” oraz wiele znakomitych płócien polskich i zagranicznych artystów. ■

Brama Krakowska

BRAMA KRAKOWSKA – czternastowieczna kamienno-ceglana brama strzeże dostępu do unikalnego Starego Miasta. Jest pozostałością miejskich murów obronnych i symbolem historycznego Lublina. Bramę wybudowano po groźnym najeździe Tatarów na miasto w 1341 r. Jej nazwa wywodzi się od średniowiecznego traktu wiodącego do Krakowa.

BAZYLIKA OO. DOMINIKANÓW jest jednym z najcenniejszych obiektów sakralnych w Polsce. Kościół i klasztor ufundował w 1342 r. król Kazimierz Wielki. W murach kościoła w 1569 r., po podpisaniu Unii Lubelskiej, odprawiono nabożeństwo dziękczynne, w którym uczestniczył król Zygmunt August. Świątynia już wtedy cieszyła się międzynarodową sławą jako skarbnica relikwii Krzyża Świętego, jednych z największych na świecie. Zespół sakralny dominikanów w Lublinie jest zabytkiem, któremu przyznano Znak Dziedzictwa Europejskiego.

Brama Krakowska, Wieża Trynitaraska, Archikatedra Lubelska

WIEŻA TRYNITARSKA - ta neogotycka budowla jest najwyższym, zabytkowym punktem widokowym Lublina. Z wysokości 40 metrów widać rozległą panoramę miasta. W wieży mieści się Muzeum Archidiecezjalne ze zbiorami zabytkowych przedmiotów użytku religijnego: obrazów, ikon, rzeźb, dzwonów. Pełni też funkcje dzwonnicy lubelskiej Archikatedry i ma największy lubelski dzwon, Maria, który rozbrzmiewa tylko w wyjątkowe uroczystości.

ARCHIKATEDRA – jedna z pierwszych jezuickich świątyń w Polsce, wzniesiona w latach 1586-1625 w stylu gotyckim i barokowym, z klasycystyczną fasadą z początku XIX w. Sklepienie zdobią cenne iluzjonistyczne polichromie. Dużą czią wiernych otoczony jest obraz Matki Boskiej Płaczącej, znany z „cudu lubelskiego” w 1949 r. Osobliwością jest kaplica akustyczna. Warto też zobaczyć skarbiec i krypty grobowe w podziemiach.

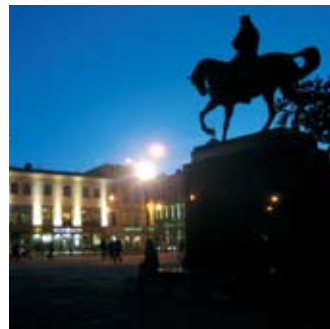

6

PLAC LITEWSKI - HISTORYCZNE SERCE ŚRÓDMIEŚCIA

Fragment Placu Litewskiego

Pomnik Józefa Piłsudskiego

Według tradycji, w tym miejscu obozowała szlachta, przybyła na obrady sejmu do Lublina, które zakończyły się podpisaniem słynnej unii polsko-litewskiej. To wydarzenie upamiętnia znajdujący się na Placu pomnik z symboliczną

płaskorzeźbą przedstawiającą Litwę i Polskę podające sobie dłonie na znak przymierza. Pomnikowi nadano Znak Dziedzictwa Europejskiego. W innej części Placu znajdują się pomniki: Józefa Piłsudskiego, Nieznanego Żołnierza i Konstytucji 3-go Maja. Plac ma niezwykle ciekawą przeszłość. Niegdyś mieścił się tu kościół Bonifratrów, za czasów carskich odbywały się musztry, a później, w miejscu obecnej fontanny, stała cerkiew prawosławna, którą rozebrano w 1925 r. ■

Jarmark Jagielloński

Muzeum Wsi Lubelskiej gromadzi ponad sto zabytkowych, głównie drewnianych obiektów. Różnorodne budowle wiejskie, dworskie, sakralne i małomiasteczkowe są zgrupowane w sektorach: Wyżyna Lubelska, Roztocze, Pobuże, Podlasie i Powiśle. W skansenie odbywają się imprezy folklorystyczne oraz pokazy prac gospodarskich.

Państwowe Muzeum na Majdanku, obejmuje teren byłego niemieckiego obozu, który był miejscem zagłady kilkudziesięciu tysięcy osób z 26 państw Europy, głównie Polaków, Żydów i Rosjan. Teren obozu, otoczony kolczastym drutem, z barakami i wieżyczkami strażników oraz monumentalnym pomnikiem i mauzoleum z prochami, upamiętnia męczeństwo pomordowanych.

Lublin ma kilka znaczących galerii i innych obiektów wystawienniczych. Do najstynniejszych należą: Biuro Wystaw

MUZEA, GALERIE, TEATRY

Festiwal Sztukmistrzów

Artystycznych (BWA), Galerie Sceny Plastycznej KUL, Galeria Sztuki „Wirtdarz” czy Galeria Biała. Teatr im. Juliusza Osterwy należy do najwybitniejszych placówek kulturalnych na Lubelszczyźnie. Na spektakle zaprasza też Teatr Muzyczny oraz Teatr im. H. Ch. Andersena – lalki i aktora, zaś na koncerty Lubelska Filharmonia im. Henryka Wieniawskiego.

Lublin to prawdziwe zagłębie teatrów alternatywnych czy kabaretów popularnych w całej Polsce, które ulokowane są często w magicznych, zabytkowych kamienicach (np. Scena Plastyczna KUL czy Scena InVitro). ■

Co piąty mieszkaniec Lublina to student. Młodzież akademicka kształci się w czterech uniwersytetach: Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej, Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II, oraz Przyrodniczym i Medycznym. Do grona większych uczelni należy też Politechnika Lubelska. W Lublinie działają również uczenie niepubliczne.

Miasteczko Akademickie,
Plac Marii Curie-Skłodowskiej

W mieście prężnie działają kluby, teatry i kabarety studenckie cieszące się sławą nie tylko w Polsce. Raz do roku studenci wszystkich uczelni przejmują władzę nad miastem. Odbývają się wówczas dni kultury studenckiej.

Młodzież akademicka widoczna jest w całym mieście, czyniąc gwar i ruch na ulicach, placach, w klubach i pubach Śródmieścia i Starego Miasta. Na studentów czeka bogata oferta kulturalna, która czyni z Lublina miasto ciekawe i inspirujące, doskonałe do studiowania ale również i do rozrywki. ■

TRADYCJA KUCHNI REGIONALNEJ I INNEJ

W tradycyjnej kuchni lubelskiej odnaleźć można zarówno dania wykwintne, goszczące dawniej na dworach arystokratów, jak i te skromniejsze oparte na mące, ziemniakach czy kapuście, które spożywano w dworach szlachty zaściankowej czy pod wiejskimi strzechami.

Być w Lublinie i nie spróbować pierogów lubelskich nadziewanych kaszą gryczaną, chrupiących cebularzy czy też perlстого napoju warzonego na chmielu – niepodobna!

Lubelszczyzna to kraina miodu, mąki i kaszy, stąd najwięcej produktów na liście Ministerstwa Rolnictwa zajmują pierogi i pirogi (rodzaj nadziewanego ciasta pieczonego w brytfannach), parowańce, racuchy i - co zaskakujące - sękacz w podlaskiej odmianie. Wiele restauracji, barów i pubów oferuje smakoszom nie tylko wytworne i egzotyczne dania z wielu kuchni świata, ale też mięsiwa, kaszanki, i kiełbasy aromatyzowane dymem z jałowca, które każdego konsumenta wprowadzą w dobre samopoczucie i dodadzą sił do dalszych wędrówek po lubelskim grodzie. ■

10

WIELKIE DZIEJE SIĘ!

Festiwal Teatrów Ulicznych

Takie hasło towarzyszyło lubelskiej kampanii billboardowej w Warszawie, która informowała o staraniach Lublina o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury 2016.

W Lublinie odbywają się dziesiątki imprez kulturalnych, sportoworekreacyjnych, a także duża ilość konferencji krajowych i międzynarodowych. Szczególnie polecamy 12 imprez najbardziej popularnych wśród turystów i mieszkańców Lublina:

Międzynarodowe Dni Filmu Dokumentalnego „Rozstaje Europy”,

marzec, rozstaje@ack.lublin.pl;

Noc Kultury, czerwiec, www.nockultury.pl;

Festiwal Teatrów Europy Wschodniej „Sąsiedzi”, czerwiec,

sasiedzi@ck.lublin.pl;

Międzynarodowy Festiwal Organowy „Czuby”, lipiec-listopad,

info@par.sw-rodziny.pl;

Jarmark Jagielloński, sierpień, jarmark@ck.lublin.pl;

Ógólnopolski Przegląd Hejnałów Miejskich, 15 sierpnia;

Międzynarodowy Konkurs Skrzypków im. K Lipińskiego

i H. Wieniawskiego, organizowany co 3 lata, m.in. w 2009 r.,

www.wieniawskisociety@wp.pl;

Ógólnopolski Konkurs Młodych Skrzypków im. S. Serwaczyńskiego,

organizowany od 1990 r. co 3 lata (promotor: wieniawskisociety@wp.pl);

Międzynarodowy Festiwal „Konfrontacje Teatralne”, październik,

konfrontacje@ck.lublin.pl;

Międzynarodowe Spotkania Teatrów Tańca, listopad,

www.dancefestival.lublin.pl;

Festiwal „Najstarsze Pieśni Europy”, listopad, muzykakresow@wp.pl

Mikołajki Folkowe, grudzień, www.mikolaje.lublin.pl;

Drogowskazy turystyczne przed Zamkiem Lubelskim

Lublin proponuje turystom tematyczne zwiedzanie miasta dzięki sieci znakowanych szlaków turystycznych. Szlak Wielokulturowy wiedzie od Pomnika Unii Lubelskiej do wzgórza Czwartek. Szlak Zabytków Architektury ma swój początek w Bramie Krakowskiej i prowadzi przez Śródmieście

do Zamku. Jagielloński szlak Unii Lubelskiej biegnie natomiast od Zamku do Placu Litewskiego, a Szlak Pamięci Żydów Lubelskich przebiega uliczkami Starego Miasta i Podzamcza. Szlak Znanych Lublinian poznamy, idąc od Zamku przez Stare Miasto i Śródmieście do pomnika Marii Curie-Skłodowskiej w miasteczku akademickim. Szczegółowych informacji udziela Lubelski Ośrodek Informacji Turystycznej przy ulicy Jezuickiej 1/3 (www.loit.lublin.pl). ■

12

LUBLIN – BRAMĄ DO REGIONU

Kazimierz Dolny

Na Pojezierzu Łęczyńsko-Włodawskim

Dogodne położenie geograficzne i komunikacyjne Lublina, a ponadto duża ilość miejsc noclegowych sprawia, że pobyt w stolicy Regionu Lubelskiego można wykorzystać do turystycznych wypadów w okolicę.

Z Lublina wychodzi kilka pieszych i rowerowych szlaków turystycznych. Szczególnie warte odwiedzenia są następujące miejsca i miejscowości: **Nałęczów** (25 km) – uzdrowiskowe

miasteczko, z zespołem pałacowo – parkowym i muzeami – B. Prusa i S. Żeromskiego; **Kazimierz Dolny** (50 km) – uroczę miasteczko w dolinie Wisły ze średniowiecznym układem urbanistycznym; **Pałac w Kozłówce** (32 km) – najlepiej zachowana rezydencja arystokratyczna w Polsce – siedziba Muzeum Zamoyskich z osobliwą Galerią Socrealizmu; **Pojezierze Łęczyńsko-Włodawskie** (30-80 km) – poleska kraina o wybitnych walorach rekreacyjnych jak i przyrodniczych, z Poleskim Parkiem Narodowym. ■

12 WAŻNIEJSZYCH DAT Z HISTORII LUBLINA

- **VI-VII w.** - początki osadnictwa na wzgórzu Czwartek; w późniejszych stuleciach na sąsiednich wzgórzach - Grodzisku, Zamkowym i Staromiejskim.
- **15.VIII.1317 r.** - Książę Władysław Łokietek wydał przywilej, na mocy którego Lublin uzyskał prawo miejskie oparte na prawie magdeburskim.
- **1342-1370 r.** - Król Kazimierz Wielki otacza miasto murami obronnymi, a także buduje murowany zamek.
- **1474 r.** - Król Kazimierz Jagiellończyk powołał do życia województwo lubelskie, ze stolicą w Lublinie.
- **1506 r.** - zawarcie umowy z rurmistrzem Janem na budowę wodociągów, które doprowadzały wodę z Bystrzycy do publicznych ujęć na Starym Mieście.
- **1569 r.** - Zawarcie unii polsko-litewskiej, zwanej Unią Lubelską.
- **1578 r.** - król Stefan Batory ustanowił Trybunał Koronny w Lublinie, tj. najwyższą instancję sądową dla obszaru Małopolski.
- **1918 r.** - powstał Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej

- przez kilka dni Lublin był stolicą kraju; utworzenie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, którego absolwentem był m.in. Prymas Stefan Wyszyński, a wykładowcą Karol Wojtyła - późniejszy Papież Jan Paweł II.
- **1930 r.** - otwarcie żydowskiej Uczelni Mędrców Lublina (Jeszywas Chachmej Lublin).
- **1944 r.** - 24 lipca po wypędzeniu okupantów niemieckich miasto opanowują wojska radzieckie i oddziały polskie; Lublin pełnił przez 164 dni rolę tymczasowej stolicy kraju.
- **1980 r.** - w lipcu, najpierw w Świdniku, a następnie w Lublinie wybuchły strajki robotnicze, które doprowadziły do powstania Solidarności i demokratyzacji kraju.
- **1987 r.** - wizyta duszpasterska Papieża Jana Pawła II.

Tekst: Marta Denys

Fotografie: Stanisław Turski, Mikołaj Majda

Opracowanie graficzne: Mazaki Studio / Konrad Rządowski

Wydawca:

LUBELSKI OŚRODEK INFORMACJI TURYSTYCZNEJ

ul. Jezuicka 1/3 (Stare Miasto), 20-113 Lublin

tel.: 081 53-244-12

e-mail: infortur@loit.lublin.pl

www.loit.lublin.pl

KANCELARIA PREZYDENTA MIASTA

ul. Rynek 8, 20-111 Lublin

tel.: +48 81 466 19 30

fax: +48 81 466 19 31

e-mail: marketing@lublin.eu

www.lublin.eu